

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/87/2015
Identifikačné číslo spisu: 4015200676
Dátum vydania rozhodnutia: 14.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015200676.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľa: H. H., K. XX, XXX XX G., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa- ústredie, Ul. 29. augusta č. 10, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sd/119/2015-20 zo dňa 18. augusta 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sd/119/2015-20 zo dňa 18. augusta 2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.06.2015 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) odporkyňa podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) a podľa § 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z. z. (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o zvýšenie starobného dôchodku.

Dôvodila tým, že správnosť údajov uvedených na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia o dobe zamestnania od 01.10.1988 do 31.08.1991 u Obce G. a rozpisu platieb poisťného predložených navrhovateľom nebolo možné na pobočke Sociálnej poisťovne overiť z dôvodu, že Obec G. nebola oprávnená vystaviť evidenčný list dôchodkového zabezpečenia. Obec G. listom z 29.01.2015 oznámila, že na obecnom úrade sa podklady, na základe ktorých bol vystavený evidenčný list dôchodkového zabezpečenia, nenachádzajú. Obec súčasne potvrdila, že v období od 01.10.1988 do 31.08.1991 navrhovateľ nebol zamestnancom úradu a preto sa žiadne osobné spisy nenachádzajú. Konštatovala, že platobný výmer k dani z príjmov na rok 1990 a výpisy z účtu v roku 1989 nie sú podkladom pre hodnotenie účasti na dôchodkovom zabezpečení občana poskytujúceho služby na základe povolenia národného výboru.

Na opravný prostriedok navrhovateľa podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) krajský súd preskúmané rozhodnutie potvrdil. Poukázal pritom na skutočnosť, že v právnej veci navrhovateľa o zvýšenie starobného dôchodku už konal a rozhodoval z dôvodu, že navrhovateľ od počiatku namieta nesprávne určenú výšku starobného dôchodku.

Navrhovateľ v roku 1989 vykonával služby na základe povolenia Miestneho národného výboru G. (ďalej len „MNV G.“). Bol súkromným podnikateľom na základe rozhodnutia MNV G. zo dňa 01.10.1988, pričom občan poskytujúci služby na základe povolenia národného výboru bol zúčastnený v kalendárnom roku 1990 na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení len vtedy, ak z príjmu dosiahnutého z výkonu povolenej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku 1989 bol povinný platiť daň z príjmov obyvateľstva. Dani z príjmov obyvateľstva za rok 1990 podliehal len príjem dosiahnutý v kalendárnom roku, ktorý bol vyšší ako 6.000,- Sk.

Keďže navrhovateľovi v roku 1989 nevznikla povinnosť platiť daň z príjmu obyvateľstva, t. j. platiť daň ako samostatne zárobkovo činné osobe z dôvodu, že v roku 1989 mal vyššiu daňovú úľavu na základe výnosu Federálneho Ministerstva financií č. 44/1989 (23.335,- Sk) ako činila jeho samotná daň z príjmu (22.670,- Sk) v roku 1989 nebol povinný platiť poistné na dôchodkové zabezpečenie.

V období od 01.01.1990 do 31.12.1990 bol zhodnotený hrubý zárobok vo výške 4.800,- Sk. Poistné za toto obdobie navrhovateľ zaplatil len za obdobie od mája do decembra vo výške 100,- Sk. Poistné vtedy činilo 25 % z vymeriavacieho základu. Vymeriavací základ navrhovateľa bol 400,- Sk. Podľa čl. IV. ods. 2 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 123/1990, pokiaľ občania poskytujúci služby na základe povolenia národného výboru boli po 30.04.1990 zúčastnení na sociálnom zabezpečení ako samostatne zárobkovo činné osoby, považoval sa za ich príjem v období od 01.01.1990 do 30.04.1990, ktorý zodpovedal priemernému mesačnému zárobku ustanovenému vymeriavacích základov v období od 01. 05.1990 do 31.12.1990. Z toho vyplýva, že hrubý zárobok za obdobie od 01.01.1990 do 30.04.1990, t. j. v namietanom období bol 1.600,- Sk. Za mesiace január až marec navrhovateľ zaplatil poistné 100,- Sk mesačne, za apríl zaplatil poistné 200,- Sk. Navrhovateľ si tak sám určil svoj vymeriavací základ. Dani z príjmov obyvateľstva za rok 1990 podliehal len ten príjem, ktorý bol v roku 1990 vyšší ako 6.000,- Sk. V prípade navrhovateľa sa tak nestalo. Pre dôchodkové zabezpečenie od 01.01.1990 do 30.04.1990 nebolo relevantné, či bol dôchodkovo zabezpečený v predchádzajúcom kalendárnom roku, ale či dosiahol v predchádzajúcom kalendárnom roku 1989 uvedený príjem, čo v danom prípade nebolo preukázané.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody krajský súd nepovažoval námietky prezentované navrhovateľom za opodstatnené a preskúmané rozhodnutie potvrdil.

Vo včas podanom odvolaní zo dňa 05.10.2015 (č.l. 27) proti rozsudku krajského súdu navrhovateľ napriek požiadavke zákonodarcu zakotvenej v ustanovení § 205 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. výslovne neuviedol žiadny zo zákonom uznaných dôvodov odvolania. Nakoľko však ide o vec sociálnej agendy, Najvyšší súd tento nedostatok neodstraňoval a naopak zvolil neformálnejší prístup, ktorý od správneho súdu pri vybavovaní tejto agendy je možné očakávať. Preto odvolací súd musel v zmysle § 41 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. vyhodnotiť podané odvolanie podľa jeho obsahu (najmä s prihliadnutím na jednotlivé odvolacie námietky) nasledovne.

Následne odvolací súd rekapituluje odvolacie námietky navrhovateľa v stručnom prehľade:

- tvrdil, že nebol poskytovateľom služieb na základe nariadenia vlády č. 158/82, ale na základe nariadenia vlády č. 2/1988;
- účtovníctvo si v predmetnom období viedol navrhovateľ sám;
- popieral zistenia odporkyne o platení poistného s odôvodnením, že toto platil on každý druhý mesiac v sume 200 Kčs a zároveň poukázal na ústrižky poštových poukázok, preukazujúce uvedené tvrdenie.

Vzhľadom na vyššie uvedené námietky a s poukazom na bližšie nekonkretizované, prv predložené

dôkazy navrhol, aby odvolací súd vrátil vec na ďalšie konanie (správne aby zmenil napadnutý rozsudok krajského súdu tak, že zruší preskúmané rozhodnutie odporkyne a vec jej vráti na ďalšie konanie).

Odporkyňa k vyššie uvedeným námietkam navrhovateľa v podaní zo dňa 26.10.2015 uviedla, že tieto nepovažuje za opodstatnené a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu potvrdil.

V konaní nebolo sporné, tak ako to uvádzali obe strany sporu, zhodne uviedli, že navrhovateľ v roku 1989 vykonával služby na základe povolenia MNV G. podľa nariadenia vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 2/1988 Zb. o predaji tovaru a poskytovaní iných služieb občanmi na základe povolenia národného výboru (ďalej len „nariadenie č. 2/1988 Zb.“).

Navrhovateľ sa v prvom rade domáhal o zhodnotenie hrubého zárobku, ktorý dosiahol v roku 1989 v súvislosti s výkonom povolenej činnosti. V zmysle potvrdenia obce G. č. 103/2005 zo dňa 2. júna 2005, navrhovateľov celkový príjem za rok 1989 predstavuje sumu 87 725 Sk, po odpočítaní paušálnych nákladov vo výške 20% sumu 70 180 Sk. Podľa uvedeného potvrdenia potom daň z príjmov obyvateľstva za rok 1989 predstavovala sumu 22 670 Sk a daňová úľava 23 335 Sk, preto daň vyrubená nebola.

Po preskúmaní administratívneho spisu odporkyne odvolací súd zistil, že odporkyňa overovala správnosť vyššie uvedených údajov, pričom obec G. v oznámení zo dňa 24. januára 2013 a zo dňa 29. januára 2015 uviedla, že doklady, na základe ktorých bolo sporné potvrdenie vydané sa v obci nenachádzajú. Samotný navrhovateľ v odvolaní uviedol, že obec G. potvrdila jeho príjem za rok 1989 iba na základe ním predložených dokladov.

Odporkyňa vzhľadom na značné množstvo neúspešných pokusov o overenie správnosti a vierohodnosti navrhovateľových tvrdení o jeho príjmoch za rok 1989 dospela k záveru, že tieto neboli preukázané. Odvolací súd sa s poukazom na túto aktivitu odporkyne a jej výsledok z vyššie uvedeným záverom stotožnil.

Odvolací súd zároveň poukazuje na povinnosť navrhovateľa na podporu svojich tvrdení navrhnúť všetky dôkazy, ktoré sú mu známe podľa ust. § 196 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z. z. Pokiaľ tento predložil výpisy z účtov v banke, ktoré sú považované za súkromné listiny, tieto nie sú dostatočným podkladom pre ustálenie hrubých zárobkov navrhovateľ za rok 1989 podľa ust. § 79 ods. 1 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb. ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení účinnom pre prejednávajú právnu vec (ďalej len „vyhláška č. 149/1988 Zb.“). Výpis z bankového účtu navrhovateľa nie je dostatočným dôkazom pre ustálenie, že pripísané peňažné prostriedky predstavujú príjmy z povolenej činnosti.

Podľa § 79 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb. za hrubé zárobky občana poskytujúceho služby sa považujú príjmy dosiahnuté výkonom povolenej činnosti po odpočítaní výdavkov spojených s výkonom tejto činnosti.

Samotný navrhovateľ v podanom odvolaní uviedol, že bol povinný viesť účtovníctvo a teda obecný úrad o ňom žiadnu evidenciu nevedol. Táto povinnosť mu vyplýva z § 7 nariadenia č. 2/1988 Zb., podľa ktorého mal občan poskytujúci služby povinnosť viesť preukázateľné záznamy o príjmoch a výdavkoch. Pokiaľ tvrdil, že evidenciu o jeho príjmoch za sporný kalendárny rok 1989 viedol on sám, bolo práve v jeho záujme aby túto evidenciu predložil odporkyni.

Podľa § 73 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb. občan poskytujúci vecné plnenia a výkony na základe povolenia národného výboru (ďalej len "občan poskytujúci služby") je zúčastnený v kalendárnom roku na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení podľa tejto hlavy, ak

- a) nie je zúčastnený na zabezpečení z dôvodu inej činnosti,
- b) nepoberá starobný alebo invalidný dôchodok a
- c) z príjmov dosiahnutých z výkonu povolenej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku je povinný platiť daň z príjmov obyvateľstva.

Občan poskytujúci služby na základe povolenia národného výboru bol zúčastnený v kalendárnom roku 1990 na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení len vtedy, ak z príjmu dosiahnutého z výkonu povolenej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku 1989 bol povinný platiť daň z príjmov obyvateľstva.

Navrhovateľovi v roku 1989 nevznikla povinnosť platiť daň z príjmu obyvateľstva, t. j. platiť daň ako samostatne zárobkovo činnú osobu z dôvodu, že v roku 1989 mal vyššiu daňovú úľavu na základe výnosu Federálneho ministerstva financií č. 44/1989 (23.335,- Sk) ako činila jeho samotná daň z príjmu (22.670,- Sk). Úľava na dani tak prevýšila samotnú daň a Obec G. nemohla v zmysle platných predpisov daň vyrubiť. Zároveň však odvolací súd poukazuje na vyššie uvedené závery o nepreukázaní pravdivosti navrhovateľových tvrdení o jeho hrubom zárobku za rok 1989. Výmeriavací základ navrhovateľa za rok 1989 bol však bez ohľadu na pravdivosť jeho tvrdení o dosiahnutom hrubom zárobku, s odkazom na každopádne nesplnenie kumulatívnej podmienky podľa ust. § 73 ods. 1 písm. c) vyhlášky č. 149/1988 Zb., v sume 0,- Sk. Z uvedeného dôvodu navrhovateľ nebol v období od 1. januára do 30. apríla 1990 zúčastnený na nemocenskom a dôchodkovom poistení, t. j. bolo mu za rok 1990 zhodnotených 245 dní dôchodkového poistenia.

V období od 1. mája 1990 do 31. decembra 1990 navrhovateľ zaplatil poistné vo výške 100,- Sk mesačne. Poistné v danom období podľa § 145b ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. činilo 25 % z vymeriavacieho základu. Výmeriavací základ navrhovateľa bol teda 400,- Sk, celkovo za obdobie od 01. mája 1990 do 31. decembra 1990 3200,- Sk.

Podľa čl. IV. ods. 2 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 123/1990 Zb. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, vyhláška č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch a vyhláška č. 91/1958 Zb., ktorou sa uverejňuje opatrenie Ústrednej rady odborov o organizácii a vykonávaní nemocenského poistenia zamestnancov zabezpečenie umelcov a občanov poskytujúcich vecné plnenia a výkony na základe povolenia národného výboru podľa § 61 až 81 vyhlášky č. 149/1988 Zb. a zabezpečenie vedeckých pracovníkov podľa § 179 vyhlášky č. 149/1988 Zb. zaniká dňom 30. apríla 1990. Pokiaľ sú títo občania po 30. apríli 1990 zúčastnení na sociálnom zabezpečení ako samostatne zárobkovo činné osoby, považuje sa za ich príjem v období od 1. januára 1990 do 30. apríla 1990 príjem, ktorý zodpovedá priemernému mesačnému príjmu ustanovenému z vymeriavacích základov v období od 1. mája 1990 do 31. decembra 1990.

Z vyššie citovaného vyplýva, že hrubý zárobok za obdobie od 01.01.1990 do 30.04.1990, t. j. v namietanom období bol 1.600,- Sk.

Pokiaľ však navrhovateľ namietal spôsob, akým odporkyňa zarátala navrhovateľove platby poistného, túto odvolací súd rovnako posúdil ako neopodstatnenú, nakoľko nepredložil žiadne relevantné dôkazy,

preukazujúce skutočnosť, že v namietanom období zaplatil na poistnom peňažné prostriedky vo vyššej sume.

Z vyššie uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil so závermi krajského súdu o zákonnosti preskúmaného rozhodnutia. Pre úplnosť považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že odvolanie navrhovateľa neobsahuje žiadne nové skutočnosti, právne významné pre uvedené konanie, s ktorými by sa krajský súd v rámci svojho konania nezaoberal. K obdobnému záveru ohľadne námietok vytýkajúcich, že pri výpočte dôchodku nebol zohľadnený ním vykazovaný zárobok v rokoch 1989, 1990, 1991 dospeli vo svojich rozsudkoch aj Krajský súd v Nitre sp. zn. 19 Sd/246/2012 a najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 10 So/56/2013.

Preto odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 od. 1 O.s.p. potvrdil, pričom sa stotožnil s právnym posúdením veci, ktoré krajský súd náležite odôvodnil.

Odvolací súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).